

Trjosnyikov, A.F. (főszerk.): Geograficeszkij enciklopedyicseskij szlovar. (Földrajzi enciklopedikus szótár). - *Fogalmak és terminusok.* — "Sovjetszkaja Enciklopedyija", Moszkva, 1988. 431 p.

1988-ban Moszkvában jelent meg a legújabb, legfontosabb földrajzi fogalmakat, szakkifejezéseket tartalmazó enciklopedikus szótár. A kiadvány természetesen nem minden előzmény nélküli. Hasonló címmel a Szovjetunió mai területén 1968-ban jelent meg utoljára (285 évvel ezelőtt pedig első ízben) földrajzi fogalmakat összegyűjtő és rendszerező szótár. A földrajzi terminológia rendszerezéséből fakadó, egyre növekvő igény különösen az elmúlt évtizedben gazdagította a szovjet szakirodalmat (SUKIN, J.Sz. 1980: Természetföldrajzi kifejezések négy nyelvű enciklopedikus szótára; ALAJEV, E.B. 1983: Társadalmi-gazdasági földrajz. Fogalmi-terminológiai kiegészítő; KOTLJAKOV, V.M. 1984: Glaciológiai szótár; MURZAJEV, E.M. 1984: Népi földrajzi kifejezések szótára stb.).

A legkiválóbb szovjet geográfusokból álló szerzői kollektíva a szótár általános földrajzi jellegéből eredően törekedett a földrajztudomány minden ágának arányos képviselőire (természeti földrajz: geomorfológia, klimatológia, hidrológia, glaciológia, geokronológia, talajtan, biográfia stb.; társadalomföldrajz: gazdaságföldrajz, szociálgeográfia, népességföldrajz, etnikai földrajz, kultúrföldrajz, politikai földrajz, történeti földrajz, katonaföldrajz stb.), de helyet kapott a szótárban a rokntudományok (csillagászat, geológia, geodézia, ökológia, közgazdaságtan, szociológia stb.) néhány fontosabb szakkifejezése is.

Ezenkívül számos információhoz juthat az olvasó a legkülönbözőbb földrajzi iskolákról, a legmodernebb tudományos kutatási irányzatokról, és nem utolsósorban a földrajztudomány - mai szovjet felfogás szerinti - diszciplináris tagolásáról.

Ez utóbbi szempontból számunkra is érdekes lehet a szovjet földrajz társadalomtudományi része elnevezésének időbeli változása és diszciplináris tagolása. Kezdetben a szovjet "nem-természeti földrajzot" - úgy, mint nálunk többnyire még mindig - gazdaságföldrajznak nevezték, melyet az 1960-70-es évek során "szociálgazdasági földrajz"-ra (szociálno-ekonomicseskaja geografija) módosítottak.

Az elmúlt évtizedben a földrajzi módszereknek a társadalmi jelenségvilág kutatása terén való kiterjedése, ill. tökéletesedése a végleges társadalomföldrajz (obszecsztvennaja geografija) elnevezést, ezen belül pedig számos új, ill. újjászülető diszciplína (szociálgeográfia, rekreáció-turizmusföldrajz, etnikai geográfia, kultúrföldrajz, a szolgáltatási szféra földrajza stb.) létrejöttét eredményezte.

A szótár kb. 4500, rendkívül lényegretörően megfogalmazott címszavat tartalmaz, melyek illusztrációjaként számos (köztük 24 színes) térkép, ábra szolgál. A kötet végén a természeti és a társadalmi-gazdasági környezetről több mint 200 statisztikai táblázat nyújt friss információt. Rendkívül érdekesek azok a fejezetek is, melyek a világ 125, öt millió főnél nagyobb népével, ill. az egyes kontinensek felfedezésének kronológiájával foglalkoznak.

A szótárnak, különösen a kutatók számára egyik legértékesebb részét a 800 tételből álló bibliográfia képezi, mely témakörönként, földrajzi diszciplinánként közöl válogatást elsősorban a szovjet földrajznak az utóbbi évtizedekből származó szakirodalmi terméséből.

Véleményünk szerint a világ feltehetően legújabb, több ezernyi, szabatosan kidolgozott fogalmat, kifejezést tartalmazó földrajzi szótárának elkészítésével a szerzőknek sikerült a szovjet geográfia eddig elért jó hírnevét tovább öregbíteniük. Mi pedig csak őszintén ajánlani tudjuk e jól sikerült szótárt minden geográfusnak, földrajzot oktatónak és tanulóknak.

KOCSIS KÁROLY